

Atlantis - En forsvunnet verden

Atlantis - En forsvunnet verden

Atlantis: The Lost Empire
Gary Trousdale, Kirk Wise
Disney
2001
Buena Vista
4:3 Fullskjerm
Dolby Digital 5.1
95 min.
2

3

Paradise Lost

Atlantis - En forsvunnet verden er en Disney-animasjon som for alltid vil bli husket. Kanskje ikke for dens kvaliteter som film, men som den Disney-film som brøt med flere av normene som har beseglet de animerte langfilmene fra California-selskapet i mer enn 70 år. Atlantis er den første animerte langfilmen fra Disney-konsernet hvor ingen av karakterene bryter ut i sang i tide og utide. Tenk det!

Myten om Atlantis er selvsagt velkjent for de aller fleste. Det var faktisk vår gamle venn eller uvenn Platon (alt ettersom hvordan din forståelse av hulelignelsen ga seg utslag på ex. phil.), som først beskrev skjebnen til øyriket som ettersom skal ha eksistert for ca. 9000 år siden. Sagnet har inspirert mange diktere og eventyrere, som igjen har inspirert til mange filmatiseringer om jakten på den fortapte sivilisasjonen.

Atlantis - En forsvunnet verden forteller historien om den uerfarne eventyreren og språkforskeren Milo James Thatch (Michael J. Fox) som får uventet finansiering til en ekspedisjon for å finne Atlantis og øyrikets ukjente energikilde. Ved hjelp av bestefarens oppdagelse av *The Sheperd's Journal* kan Milo geleide undervannsekspedisjonen til rett sted. Vel fremme finner Milo og hans makkerer, til sin store overraskelse, et levende samfunn. Men beboerne av Atlantis har mistet evnen til å tyde sine forfedres egne nedtegninger om øyrikets utømmelige energikilde og står på randen av sammenbrudd. Den godhjertede Milo kan hjelpe dem med å tyde skriftene og knytter raskt bånd til øyrikets prinsesse, Kida (Cree Summer). Det viser seg dog at ekspedisjonens øvrige medlemmer har andre planer og vil ikke la atlantianerne være alene om å berike seg av energikilden.

Det vakte en del kontrovers da Disney lanserte

Atlantis - En forsvunnet verden i 2001, da det viste seg at det ikke bare var Jules Vernes roman og Disney-konsernets egen filmatisering av En verdensomseiling under havet som var inspirasjon for filmen. En rekke hardbarkede animé- og mangafantaster hisset seg opp over at Disney denne gangen hadde gått for langt i å etterape deres helter. Det er særlig den japanske TV-serien *Nadia* som trekkes frem når plagiatbevisene skal veies. Disney har selvsagt aldri innrømmet å stjele ideer fra andre filmskapere, men regissørene Gary Trousdale og Kirk Wise har langt på vei innrømmet at de har latt seg inspirere sterkt av en annen japansk animasjonsmester - Hayao Miyazaki - mannen bak animasjonsfilmene *Princess Mononoke* og *Chihiro og heksene*.

Det skal sies at

Atlantis har et meget distinkt visuelt preg, som umiddelbart oppfattes som utypisk for Disney. Jeg forbinder Disneys animasjonsfilmer med deres avrundede former, mens *Atlantis* har et mer «geometrisk» uttrykk hvor karakterene fremstår som mer kantete og røffere enn i andre Disney-produksjoner. Grunnen til dette særpregede uttrykket skal være at karakterdesignen er sterkt inspirert av serietegneren Mike Mignola (mannen bak serien *Hellboy*), som ble trukket inn midt i produksjonen etter at karakterene allerede var blitt mignolafisert av Disney-teamet. Dermed får *Atlantis* et slående grafisk uttrykk som kombinerer inspirasjonen fra Mignola med streken til japansk animé.

Hvis det visuelle universet byr på opptur, så er karakterene som befolker det en gedigen skuffelse. Når man ser de livløse og klisjépregede karakterene i *Atlantis* er det nærmest utenkelig at Disney-konsernet har menneskeliggjøringen av en liten mus som sitt fundament. Mannskapet på undervannsfarkosten er en studie i endimensjonale karakterer, hvor tyske Helga Katrina Sinclair får rollen som femme fatale, mens franske Gaetan «The Mole» Moliere fyller rollen som humoristisk sidekick (vanligvis tildelt et utenomjordisk vesen av ubestemmelig art). Aller verst blir det når Disney skal tilfredsstille de multietniske kravene gjennom de fullstendig meningsløse karakterene Audrey Rocio Ramirez (latinamerikansk) og Dr. Joshua Strongbear Sweet (afroamerikansk).

Historien i seg selv er grei nok, men Disney har ikke lagt seg i selen for å få maksimalt ut av det spennende materialet. Selve ferden til Atlantis blir det ikke lagt særlig vekt på og det eneste virkelige spenningsmomentet er når ubåten skal forsere leviatanen som bevokter inngangen til lagunen som fører til Atlantis. Resten av turen i tunneler og huler blir en ren transportetappe før ekspedisjonen når Atlantis og forholdet mellom Milo og Kida blir kjernen i fortellingen. Det kommer ikke akkurat som en overraskelse at det brygger opp til konflikt mellom Milo og mannskapet, men på det tidspunktet i filmen har jeg miste interessen for alle bipersoner og vil heller følge utviklingen av historien om Milo og Kida.

Det er tydelig at Disney forsøker hardt på å kopiere suksessen til de animerte langfilmene som ble sluppet rundt årtusenskiftet, som maktet å kombinere underholdning for barn med smart humor som appellerer til et voksent publikum.

Antz,

A Bug's Life og

Toy Story-filmene har tidvis greid denne balansen og *Atlantis* gjør sitt beste for å levere en mer sofistikert form for humor enn det Disney-produksjoner har gjort tidligere. Den sedate karakteren Wilhelmina Bertha Packard byr på noen kostelige øyeblikk for de voksne, mens «The Mole» leverer blødmehumor for de unge. Alt i alt serveres dog ikke historien med samme kløkt som den Disney leverer i tospann med Pixar.

Atlantis - En forsvunnet verden faller mellom to stoler. Historien er ikke godt nok utviklet for å fenge et voksent publikum og det er for få morsomme eller spennende scener for å favne de yngre seerne. Dermed forblir filmen en kuriositet og fortjener på ingen måte stempelet som Disney-klassiker #40 som DVD-utgaven hevder.

Utgivelsen:

Jeg skal være ærlig: bildeformater har aldri vært min greie. Men jeg blir oppriktig fortørnet når jeg ser hva Buena Vista har prestert å gjøre med denne DVD-utgivelsen av *Atlantis - En forsvunnet verden*. Det opprinnelige bildeformatet er kuttet på det groveste fra originalens 2.35:1 widescreen til 4:3 - for å tilpasse seg det bildeformatet barn er vant til å se på TV! Uhørt! Resultatet er at du går glipp av store deler av filmen og de storslagne scenene skrumper inn til å passe i en tvangstrøye. Spesielt tåpelig blir det når deler av ekstramaterialet er beholdt i sin opprinnelige form og fremstår som uendelig mange ganger bedre enn den avstumpede hovedfilmen. Hvis du er filmentusiast og kjøper film som skal være noe mer enn 90 minutter barnefri bør du styre unna denne utgaven og heller gå for «Special Collector's Edition» av *Atlantis* som gir deg det opprinnelige bildeformatet.

Når all aggresjonen er avbrent skal det sies at bildekvaliteten på utgivelsen er god. Bildene er skarpe og tiltross for filmens mørke preg sliter ikke avspilleren med å gjengi fargenyanser i særlig grad. Også lydsiden er god med Skywalkers lydmiiks i Dolby 5.1 med en dynamikk som gir kampscenene ekstra kraft uten å miste nyansene.

Til å være en enkel DVD byr utgivelsen på mye ekstramateriale. Mest interessant er den utelatte «Vikingprologen» som presenteres i sitt opprinnelige bildeformat. Her får man innsikt i historiens kobling til Island og vikinger. Utgivelsen byr også på et par dokumentarer som omhandler filmproduksjonen og mytologien som omkranser *Atlantis*. Begge er bare vagt interessante.

Kommentarsporet med regissørene Gary Trousdale og Kirk Wise, samt produsent Don Hahn, er tradisjonelt oppbygd med informasjon om storyboard- og manusprosessen, samt noe teknisk prat. Den ivrige titter får også tilgang til et utvidet kommentarspor hvor utelatte scener og tekniske viderverdigheter klippes inn i det opprinnelige kommentarsporet. Kommentarsporet gir ny innsikt i

filmen, men trekløveret som leverer kommentarene gjør det med samme stivhet som selve filmen plages av. Resultatet er at kommentarsporet byr på interessante detaljer, men er i hovedsak ganske kjedelig. Det er tankevekkende at kommentarsporet avslutter med trekløverets diskusjon om cinemascopformatet og hvilke utfordringer det brede bildeformatet bød på for produksjonen, når bildet på DVDen er i stusselig 4:3. Hadde de bare visst hva Buena Vista har gjort med verket deres!

Det er vanskelig å gi en teknisk vurdering denne utgivelsen. Bilde- og lyd kvaliteten er godkjent og ekstramaterialet er godt over gjennomsnitt, men Buena Vistas grufulle kutt i bildeformatet fortjener strykkarakter. Jeg henstiller derfor alle til å styre unna denne utgivelsen dersom bildeformat er noe du bryr deg om.

Anmeldt av Tom-Erik Lønnerød, 21.06.04

Anmeldelsen ble opprinnelig publisert hos Hjemmekinoguiden DVDnett.no

Ja

[disney_atlantis_cover;](#)